

Göz qabağında baş verən möcüzə, yaxud səhnə aldanışının sənət zövqü

İllüziya sənəti çoxları üçün, sadəcə, gözbağlayıcılıq olsa da, əslində, bu sahə dəqiq ri-yazi hesablamalar və insan psixologiyasının idarə olunması üzərində qurulub. Səhnədəki hər bir “mücüzə” pərdə arxasında minlərlə uğursuz cəhdin və illərlə çəkilən zəhmətin nəticəsidir. Bakı Dövlət Sirkinin artisti Şəhadət Bağirovla söhbətimiz məhz bu sənətin texniki tərəflərini daha yaxından tanımağa imkan yaratdı.

– Hər hansı bir sənətin yolu ciddi bir həvəsdən başlayır. Sizdə bu maraq necə yarandı?

– Mənim bu sahəyə marağım uşaqlıq illərimə, Devid Kopperfeld və Maks Meyven kimi məşhur illüziya ustadlarının televiziya şoularını izlədiyim dövrlərə təsadüf edir. O zamanlar bu nümayişləri sadəcə vizual effekt və ya montaj hiyləsi hesab edirdim. Lakin televiziya Kopperfeldin milyonlarla izləyici üzərində qurduğu interaktiv illüziya bu skeptik yanaşmanı dəyişdi. İlluzionist izləyicilərin diqqətini bir neçə simvol üzərində cəmləyirdi. Atamın seçdiyi simvolu dəqiqliklə tapması məni çox düşündürdü. Məhz o an anladım ki, qarşımdakı mənzərə kamera hiyləsi deyil, arxasında dəqiq riyazi hesablamalar və insan psixologiyasının incəlikləri dayanır. Bu hadisə mənim peşə seçimimi müəyyən etdi.

– Siz bu sənəti özünüz öyrənmişiniz. Müəllim olmadan, yalnız müşahidə ilə illüziyanın sirlərini necə mənimsəmişiniz?

– Əslində, bu proses çox maraqlı və bir o qədər də mürəkkəb keçib. Mən gördüyüm nümayişləri təhlil edərək onları təkrarlamağa çalışırdım. Hətta

bəzən nömrənin klassik icra texnikasını bilmədiyim üçün özümdən daha çətin və fərqli metodlar kəşf edirdim. Bu “səhv” metodlar zamanla mənim fərdi üslubuma və improvizasiya qabiliyyətimə çevrildi. Anladım ki, illüziya sənətində şablon sirlər deyil, sənətkarın fərdi fantaziyası və yaradıcı yanaşması çox vacibdir.

– Ailənizdə bu məşguliyyətiniz necə qarşılandı?

– Əlbəttə, hər bir valideyn kimi, atam da əvvəlcə bu işi bir peşə kimi qəbul etmədi; dərslərimə fokuslanmağımı və daha “stabil” bir sahəyə yönəlməyimi istəyirdi. Lakin sənətimdə uğur qazandıqca, böyük səhnələrə və efirlərə çıxdıqca ailəmin mənə olan inamı artdı. Bu gün ailəm mənim ən böyük dəstəkçimdir. Övladlarımdan da bu sahəyə marağı var, amma mən heç vaxt onları məcburi şəkildə

yönləndirmirəm. Əslində, sənət həvəs və istedad üzərində qurulanda daha qiymətli olur.

– Son vaxtlar səhnədə heyvanlarla bağlı nömrələr göstərməməyiniz nə ilə bağlıdır?

– Bu, həm böyük bir məsuliyyət, həm də heyvanlara olan həssaslığımdan irəli gəlir. Heyvanlarla çalışmaq üçün onlara ideal şərait yaratmaq lazımdır. Nə qədər diqqətli olsaq da, heyvanlar bəzən qaranlıq qutularda və ya məhdud məkanlarda qalmalı olurlar. Heyvanın orada narahatlığını, çapaladığını görmək məni narahat edir. Digər tərəfdən, onların qidalanması, sağlamlığı və daşınması daimi nəzarət tələb edir. Buna görə də mən yaradıcılığımı daha çox intellektual və texniki nömrələr – mentalizm və manipulyasiya üzərində qurmağa üstünlük verdim.

– Sirk meydanında şou göstərməyin çətinlikləri varmı?

– 16 illik peşəkar səhnə fəaliyyətimin son 5 ilini Bakı Dövlət Sirkində çalışıram. Sirk arenası bir artist, xüsusən də illuzionist üçün ən çətin və sınaq dolu məkandır. Burada arxa pərdə və ya gizlənmək üçün künc-bucaq yoxdur; siz 360 dərəcəlik bir baxış bucağının mərkəzindəsiniz. Dairəvi səhnədə

üzərinə yeni bir məsuliyyət qoyur: biz nömrələri transformasiya etməliyik.

Əgər tamaşaçı müəyyən bir nömrənin “klassik” sirrini bilirsə, biz həmin effekti tamamilə fərqli metodla icra edirik. Tamaşaçı bildiyi sirri tətbiq etməyə çalışarkən qarşısında tamam başqa bir icra texnikası görünür və yenidən o heyrət hissini yaşayır. Yəni internet bizim sənətimizi öldürmür, əksinə, bizi daha yaradıcı olmağa məcbur edir.

– Bu sənəti öyrənmək istəyən gənclərin sayı kifayət qədərdir. Maraqlıdır, illüziya sənətini hər kəsə öyrətmək mümkündürmü?

– Maraqlı göstərənlər çoxdur, lakin mən hər kəsə bu sənətin qapılarını dərhal açmıram. İllüziya sənəti dərslilik deyil, o, daxili intizamdır. Mənə müraciət edən gəncləri əvvəlcə sınaıyram. Məsələn, onlara bir qəpik nömrəsi göstərir və deyirəm ki, bunun sirrini tapmalısan. Çünki hazır şablonu öyrətmək asandır, əsas məsələ o sirri tapacaq məntiqi və səbri formalaşdırmaqdır. Çox vaxt bir müddət məşq edib, “alınmır, mənə daha böyük nömrə öyrət” deyənlər olur. Lakin bu sənətin əlifbası kiçik detallardır. Səbri çatmayan insan nə qədər istedadlı olsa da, peşəkar səhnənin tələblərinə cavab verə bilməz.

– Siz həm də uşaqlar üçün çıxış edirsiniz. Böyüklikləri aldatmaq asandır, yoxsa uşaqları?

– Ziddiyyətli görünsə də, uşaqların qarşısında çıxış etmək böyükliklərdən qat-qat çətinir. Çünki böyükliklər məntiq axtarırlar, mən isə onların məntiqini müəyyən bir nöqtəyə yönəldib inandıra bilərəm. Amma uşaqlar heç bir məntiqə bağlanmırlar, onlar sadəcə baxır və hər şeyi görürlər. Diqqətlə izlədikləri üçün hər hansı bir xırda detallı qaçıрмаq ehtimalları yoxdur. Bu səbəbdən uşaq auditoriyası maksimum dərəcədə qüsursuzluq tələb edir.

– Səhnədə hər şeyin istədiyiniz kimi getmədiyini anlar olarmı? Əgər nömrə alınmırsa, vəziyyətdən necə çıxırsınız?

– Dünyanın ən məşhur illuzionistlərinin belə səhnədə texniki xətalara üzləşdiyi anlar olur. Əsas məsələ tamaşaçının heç nə hiss etməməsidir. Peşəkar artist dərhal improvizasiya etməyi bacarmalıdır. Bir nömrə alınmırsa, onu yarımçıq qoymamalı, ssenarini dəyişib onu başqa bir nömrənin hissəsinə çevirməlidir. İllüziyaçı həm də yaxşı aktyor olmalıdır ki, tamaşaçı xətanı ssenarinin bir parçası kimi qəbul etsin.

– Bundan sonra Azərbaycan tamaşaçısını hansı “mücüzə”lər gözləyir?

– Ən böyük hədəfim Azərbaycanda dünya standartlarına cavab verən möhtəşəm bir solo illüziya şousu keçirməkdir. Bu, sadəcə, kiçik nömrələr yox, böyük texniki konstruksiyaların, işıq və musiqi effektlərinin vəhdətindən ibarət bir gecə olmalıdır. Dünyada məşhur olan “yoxolma” və ya irimiqyaslı obyektlərlə aparılan nömrələri həyata keçirməyə hazıram. Bu gün tamaşaçı yalnız səhnədəki vizual nəticəni görür, lakin onun arxasında duran maddi və texniki əziyyətdən xəbərsizdir. Kifayət qədər dəstək olarsa, ölkəmizdə illüziya sənətinin tamamilə yeni, daha modern səviyyəsini nümayiş etdirə bilərik.

– Sizə sevib-seçdiyiniz sənətdə yeni uğurlar arzulayıırıq.

Arzu ASİFQIZI
XQ